

دایره تحصیلات تکمیلی

رساله سطح ۳

رشته : تفسیر و علوم قرآن

موضوع : روش شناسی مناظرات قرآنی

استاد راهنما: حجت الاسلام دکتر دارابکلایی

نگارنده: زهرا محی آبادی نژاد

سال تحصیلی: ۹۶

چکیده

مناظره واژه‌های عام و در بر دارنده معانی چندی است و از چندین منظر می‌توان مناظره واقسام آن را مورد بررسی قرار داد که در این پژوهش ما مناظره را از منظر آیات قرآن مورد بررسی قرار داده ایم، این که قرآن در مناظراتش از شیوه‌های متنوع و مختلفی برای تبیین حقایق سود جسته، در یک جا مناظره برهانی و در جای دیگر مناظره جدلی به معنای جدال احسن را به کار برده است. در مناظرات برهانی، خداوند با به کارگیری مقدمات برهان در صدد اثبات حقایق می‌باشد و با معرفی مصادیق فراوانی از این نوع مناظرات، مناظره برهانی را بهترین نوع مناظره می‌داند.

بنابراین مناظره مورد تاکید قرآن که آیات قرآن آن را ملاک گفتمان بشر قرار داده است، مناظره‌ای براساس برهان منطقی و عقلانی است که از مقدماتی یقینی و مستدل تشکیل شده که در نهایت به نتایج یقینی هم بینجامد. قرآن بر مناظره جدلی که بر اساس جدال احسن صورت بگیرد، نیز مهر تایید می‌زند و ملاک در این نوع از مناظره را هم دست یابی به حقیقت و اصرار نورزیدن بر سخن باطل و به بیانی به کرسی نشانیدن باطل در احتجاجات می‌باشد، در غیر این صورت این جدال باطلی است و قرآن آن را رد می‌کند.

مناظره مغالطی از دیدگاه قرآن به کلی مردود و باطل است و آیات قرآن در موارد متعددی انسان‌ها را از ورود به مغالطه نهی نموده و در پاره‌ای از موارد با بیان مصادیق روشن از مغالطات صورت گرفته به بیان بی اساس بودن اینگونه از مناظرات پرداخته است.

با توجه به مطالب گفته شده و شبهه برانگیز بودن عنوان مناظره، باید گفت هر نوع مناظره‌ای قابل قبول نیست و در حق بودن و ملاک قرار دادن آن می‌بایست به تبیین و تعریف دقیقی از انواع آن دست یافت و این قرآن است که با بهترین وجه ممکن به تبیین انواع مناظره پرداخته و ما با روش شناسی مناظرات قرآنی به این امر مهم دست یافتیم که کدام دسته از مناظرات از دیدگاه قرآن دارای کار آمدی هستند و چه مناظراتی نا کارآمدند.

فهرست مطالب

۵	چکیده
۱	مقدمه
۲	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۳	گفتار اول: مباحث مقدماتی
۳	۱- تبیین موضوع
۳	۲- اهمیت و ضرورت پژوهش
۴	۳- روش پژوهش
۴	۴- سازماندهی تحقیق
۴	۴- سوالات پژوهش
۴	۴-۱ سوال اصلی:
۵	۴-۲ سوالات فرعی:
۵	۵-پیشینه پژوهش
۶	گفتار دوم: مفهوم شناسی
۶	بررسی لغوی و اصطلاحی
۶	۱-مناظره
۶	۱-۱-مفهوم لغوی
۷	۱-۲- مفهوم اصطلاحی
۷	۲-واژه «جدل»
۷	۲-۱- مفهوم لغوی
۸	۲-۲- مفهوم اصطلاحی
۹	۳-مغالطه
۹	۳-۱-مفهوم لغوی
۹	۳-۲-مفهوم اصطلاحی
۱۰	۴-روش
۱۰	۴-۱-مفهوم لغوی
۱۰	۴-۲- مفهوم اصطلاحی
۱۰	۵-روش شناسی
۱۰	۵-۱- مفهوم لغوی

۱۱	۲-۵- مفهوم اصطلاحی.....
۱۲	فصل دوم: روش شناسی مناظرات برهانی در قرآن.....
۱۳	مقدمه.....
۱۴	گفتار اول: روش مناظرات بر اساس اولیات.....
۱۵	۱- مناظرات برهانی خدا با تکذیب کنندگان رستاخیز.....
۱۸	۲- مناظرات برهانی خدا برای نفی فرزند و شریک از خود.....
۲۳	گفتار دوم: روش مناظرات بر اساس محسوسات.....
۲۳	مقدمه.....
۲۴	۱- حسنیات.....
۲۴	۱-۱- مناظره حضرت ابراهیم(علیه السلام) با ستاره پرستان.....
۲۶	۱-۲- مناظره حضرت موسی(علیه السلام) با ساحران.....
۲۸	۲- وجدانیات.....
۲۹	۱-۲- مناظرات وجدانی اهل دوزخ در قیامت.....
۳۱	۲- مناظره وجدانی پیامبر (ص) پیرامون رزق.....
۳۲	گفتار سوم: روش مناظرات بر اساس فطریات.....
۳۳	۱- مناظرات برهانی پیامبر (صلی الله علیه وآله) با اهل کتاب پیرامون حقانیت اسلام.....
۳۶	۲- مناظرات برهانی پیامبر(صل الله علیه وآله) پیرامون طبیات و محرّمات.....
۴۰	۳- مناظرات برهانی پیامبر(صل الله علیه وآله) پیرامون یگانگی مبدا هستی.....
۴۴	فصل سوم: روش شناسی مناظرات جدلی در قرآن.....
۴۵	مقدمه.....
۴۶	گفتار اول: بررسی و نقد مجادلات باطل مشرکان.....
۴۶	۱- جدال مشرکان پیرامون قضاء و قدر الهی.....
۵۰	۲- جدال مشرکان پیرامون ذات و صفات و افعال الهی.....
۵۵	۴- جدال مشرکان پیرامون تشابهات.....
۵۸	گفتار دوم: بررسی مجادلات احسن انبیاء(ع).....
۵۹	۱- تبیین و تحلیل مجادلات حضرت ابراهیم (علیه السلام).....
۵۹	۱-۱- جدال حضرت ابراهیم (علیه السلام) با آزر.....
۶۱	۱-۲- جدال ابراهیم(علیه السلام) با فرشتگان.....
۶۲	۱-۳- جدال حضرت ابراهیم با بت پرستان.....

۶۵	۲- مجادلات حضرت موسی (علیه السلام).....
۶۵	۲-۱- جدال موسی (علیه السلام) با فرعون.....
۶۹	۲-۲- مجادلات حضرت موسی (علیه السلام) با قوم.....
۷۴	روش شناسی مناظرات مغالطی.....
۷۵	مقدمه:.....
۷۶	گفتار اول: بررسی و نقد مغالطات نمرود در قرآن.....
۸۱	گفتار دوم: مغالطات شیطان.....
۸۴	۲- مغالطه شیطان در رابطه با حضرت ایوب (ع).....
۸۷	۳- مغالطه دیگر ابلیس.....
۸۸	۳- مغالطه منکرین تجرد روح.....
۹۶	نتیجه گیری.....
۹۸	کتابنامه.....